

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄

ΤΟ ΜΕΣΟΝ ΤΗΣ ΚΑΤΑΛΛΑΓΗΣ.

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

Ἡ ἐνέργεια τοῦ ἁγίου πνεύματος. — Τόρι καὶ κατὰ τὸν χιλιετη αἰῶνα — Διάφορα περιγραφικὰ δνόματα τοῦ ἁγίου πνεύματος — «Πνεῦμα ἀγάπης». — «Πνεῦμα ἀληθείας», κτλ. — Ἐν ἀντιπαραβολῇ πρὸς τὸ ἀνόδιον Πνεῦμα, ὅπερ εἶναι «Πνεῦμα φόβου» «Πνεῦμα πλάνης», κλπ. — Αἱ προδωπικαὶ ἀντωνυμιαὶ ἐφαρμοζόμεναι. — Ἡ σημασία τῆς λέξεως «πνεῦμα». — «Ὁ θεὸς πνεῦμά ἐστι». — «Οὓπω γὰρ ἦν πνεῦμα» — χαρίσματα τοῦ πνεύματος. — Ἡ μεταμορφωτικὴ δύναμις τοῦ ἁγίου πνεύματος. — Τὸ πνεῦμα ἐν μέτρῳ, καὶ ἄνευ μέτρου. — «Τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου», ἀντίχριστος — Ὁ μεταξὺ τούτου καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἀγών. — Μάχαι τοῦ πνεύματος ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῶν ἁγίων. — Τὸ πνεῦμα τὸ ὁποῖον ἐπιποθεῖ πρὸς ἥθδνον. — Διδασκατοὶ τοῦ πνεύματος. — Ὁ Παράκλητος, ὁ παρηγορητῆς. — Αὐτὸς ὀδηγῆσει ἡμᾶς εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν, καὶ εἰς πλήρη καταλλαγὴν. — Ἡ ἐνέργεια τοῦ πνεύματος οὐχὶ ὀλιγωτέρα δήμερον, ἀφ ἧς ἐποχῆς τὰ θαυματουργικὰ χαρίσματα ἔπαυσαν.

«Ὅσοι γὰρ πνεύματι Θεοῦ ἄγονται, οὗτοι υἱοὶ εἰσι Θεοῦ ... ἐλάβετε πνεῦμα υἰοθεσίας, ἐν ᾧ κράζομεν, Ἄββᾶ ὁ Πατήρ. Αὐτὸ τὸ πνεῦμα συμμαρτυρεῖ τῷ πνεύματι ἡμῶν διὰ ἐσμέν τέκνα Θεοῦ». — Ρωμ. η' 14—16.

«Καὶ μετὰ ταῦτα θέλω ἐκχέει τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα». — Ἰωήλ β'. 28:

ΤΟ ΜΕΓΑ ἔργον τῆς καταλλαγῆς δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ κατανοηθῆ εὐκρινῶς ἐὰν τὸ ἔργον τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἐν σχέσει πρὸς αὐτὸ, παρορᾶτο ἢ παρεγνωρίζετο. Τὸ ἅγιον Πνεῦμα κέκτηται εὐρὺ στάδιον ἐνεργείας ἐν σχέσει πρὸς τὴν παρουσίαισιν τῆς Καταλλαγῆς — φανερῶνον εἰς τὸν πιστὸν τὴν θείαν συγχώρησιν, ὡς ἐπίσης ὀδηγοῦν αὐτὸν εἰς πλήρη ἐκ

καρδίας διαλλαγὴν πρὸς τὸν Θεὸν. Ὑπὸ τὴν ἀναγεννητικὴν ἐπίδρασιν τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ληφθέντος ὑπὸ τοῦ Κυρίου ἡμῶν ἐν τῷ βαπτίσματι αὐτοῦ, κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς διακονίας του ἦν ὅτι ἡ ἀφιερωμένη αὐτοῦ καρδία ἐγένετο εἰς θέσιν νὰ διῶδῃ σαφῶς καὶ εὐκρινῶς τὸ θέλημα τοῦ Πατρός, τὴν προσήκουσαν πορείαν, τὴν στενὴν ὁδὸν τῆς θυσίας, καὶ νὰ ἐκτιμῆσῃ τὰς μεγίστας καὶ τιμίας ἐπαγγελίας, ἡ ἐκπλήρωσις τῶν ὁποίων ἔκειτο πέραν τῆς ἰδίας αὐτοῦ ταπεινώσεως, τῶν ὄνειδισμῶν καὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ. Διὰ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ὄθεν, ὁ Λυτρωτὴς ἡμῶν ἰκανώθη νὰ ἐκτελέσῃ τὸ μέγα αὐτοῦ ἔργον, ὀδηγούμενος δι' αὐτοῦ νὰ πράττῃ πᾶν τὸ εὐάρεστον καὶ εὐπρόσδεκτον ἐνώπιον τοῦ Πατρὸς, τοῦθ' ὄπερ καὶ ἐξησφάλισε τὸ διὰ πᾶσαν τὴν ἀνθρωπότητα ἀντίλυτρον. Τὸ Πνεῦμα τὸ ὄγιον ταυτίζεται ἐπίσης πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν: πάντες ὅσοι ἀπεδέχθησαν τὴν ἀξίαν τῆς μεγάλης περὶ ἁμαρτίας προσφορᾶς, καὶ οἵτινες προσῆλθον εἰς τὸν Πατέρα διὰ τῆς ἀξίας τῆς θυσίας τοῦ Υἱοῦ, καὶ παρέστησαν ἑαυτοὺς ζώσας θυσίας, συμφώνως πρὸς τὴν ὑψηλὴν αὐτῶν κλήσιν εἰς τὴν θεϊαν φύσιν, ἧτις προβάλλεται καὶ προσφέρεται εἰς τοὺς τοιοῦτους κατὰ τὸν Εὐαγγελικὸν αἰῶνα, ἐχρειάσθησαν καὶ ἔσχον τὴν βοήθειαν τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Μόνον δ' ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ εἰς ὃν ἕκαστος λαμβάνει τὸ ἅγιον Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, κατὰ τοσοῦτον εἶναι καὶ εἰς θέσιν νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν δέουσαν κοινωνίαν μετὰ τοῦ Πατρὸς καὶ μετὰ τοῦ Υἱοῦ, ὥστε νὰ δύνηται «νὰ δοκιμάζῃ ποῖον εἶναι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον καὶ τέλειον» καὶ ἐκτελῆ αὐτό. Διὰ τοῦ ἁγίου Πνεύματος καὶ μόνον ὀδηγούμεθα πέραν τοῦ ἀπλοῦ γραμματιοῦ τῆς θείας μαρτυρίας, εἰς τὸ νὰ καταναήσωμεν καὶ ἐκτιμήσωμεν ἀληθῶς «τὰ βᾶθη τοῦ Θεοῦ», καὶ πάντα ὅσα ὁ Θεὸς ἠτοίμασε διὰ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτὸν, τὰ ὁποῖα ὀφθαλμὸς ἀνθρώπου οὐκ οἶδε, καὶ οὐς οὐκ ἤκουσεν, οὐδὲ ἀνέβησάν ποτε εἰς ἀνθρωπίνην καρδίαν ὅπως τὰ ἐννοήσῃ καὶ τὰ ἐκτιμήσῃ. — Α. Κορθ β', 9, 10.

Τὸ ἔργον τοῦ ἁγίου Πνεύματος θέλει εἰσθαι ἐξίσου σπουδαῖον κατὰ τὸν Χιλιετῆ αἰῶνα, εἰς τὸ νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν ἀνθρωπότητα εἰς ἁρμονίαν πρὸς τὸν Θεὸν ὑπὸ τοὺς ὄρους

τῆς Καινῆς Διαθήκης, διὰ τῆς ἀξίας τῆς θυσίας τοῦ ἀγαπητοῦ Λυτρωτοῦ. Ὡς ἐκ τούτου δὲ, ὁ Κύριος, διὰ τοῦ προφήτου Ἰωήλ (β'. 28, 29), ἐφείλκυσε τὴν προσοχὴν ἡμῶν εἰς τὸ γεγονός, καταδεικνύων ὅτι, ἐν τῷ θέλει ἐκχύσει τὸ Πνεῦμα αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς δούλους καὶ ἐπὶ τὰς δούλας του κατὰ τὸν Εὐαγγελικὸν αἰῶνα, ἐντούτοις, μετὰ ταῦτα, τὸ ἅγιον αὐτοῦ Πνεῦμα θέλει ἐαχυθῆ γενικῶς ἐφ' ὅλης τῆς ἀνθρωπότητος, «ἐπὶ πᾶσαν σάρκα» * Κατὰ τὴν διάρκειαν λοιπὸν τοῦ Χιλιετοῦς αἰῶνος ἡ πρόοδος τοῦ κόσμου θέλει γίνεσθαι ἐν πλήρει ἁρμονίᾳ πρὸς τὸ ἅγιον Πνεῦμα καθ' ὅσον δὲ οἱ ἄνθρωποι θέλουσιν προσαρμόζεσθαι πρὸς τὸ ἅγιον αὐτὸ Πνεῦμα, κατὰ τοσοῦτον καὶ θέλουσι κριθῆ ἄξιοι νὰ ἐκλόγωνται διὰ τὰς αἰωνίους συνθήκας τῆς ζωῆς, χαρᾶς καὶ μακαριότητος, ἧτις κεῖται ἐπέκεινα τοῦ Χιλιετοῦς αἰῶνος τὸ γεγονός ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον θέλει συμπράττει μετὰ τῆς δεδοξασμένης Ἐκκλησίας, διὰ τὴν εὐλογίαν πασῶν τῶν φυλῶν τῆς γῆς, μαρτυρεῖται ὡσαύτως παρὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν. Ἀφοῦ ἐξεικονίζει ἡμῖν τὰς δόξας τοῦ Χιλιετοῦς αἰῶνος καὶ τὴν κατὰ τὸν αἰῶνα αὐτὸν ἄφθονον προμήθειαν τῆς ἀληθείας ὡς ἰσχυροῦ ποταμοῦ τοῦ ὕδατος τῆς ζωῆς, λαμπροῦ ὡς κρύσταλλον, λέγει, «Καὶ τὸ Πνεῦμα καὶ ἡ Νύμφη λέγουσιν, ἔρχου καὶ ὁ ἀκούων εἰπάτω, ἔρχου καὶ ὁ διψῶν ἐρχέσθω, ὁ θέλων λαβέτω ὕδωρ ζωῆς δωρεάν». — Ἀποκλ. κβ'. 17.

Ἄλλὰ τὸ ζήτημα τοῦτο τοῦ ἁγίου Πνεύματος, τοῦ ἔργου καὶ τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ, ἔχει σοβαρῶς παρανοηθῆ παρὰ πολλῶν ἐκ τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ αἰῶνας. Ἐν τῷ φωτὶ δὲ μόνον τοῦ ἀνατέλλοντος Ἥλιου τῆς Δικαιοσύνης—ἐν τῷ φωτὶ τῆς παρουσίας τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, τὸ ζήτημα τοῦτο καθίσταται ὁλονὲν σαφὲς καὶ λογικόν, ὡς ἦν πράγματι τοιοῦτον εἰς τὴν πρωτόγονον Ἐκκλησίαν, καὶ καταφαίνεται ὅν ἐν

* Ἡ τάξις τῆς εὐλογίας ταύτης ἀντιστρέφεται εἰς τὴν διακήρυξιν αὐτὴν τοῦ προφήτου, καὶ τοῦτο δὲ, λίαν πιθανόν, ὅπως ἐπισκοπίση τὸ ζήτημα τοῦτο μέχρι τοῦ καταλλήλου καιροῦ, καὶ ἀποκρύψη οὕτω μέρος τι τοῦ μήκους καὶ πλάτους καὶ ὕψους καὶ βάθους τοῦ θείου σχεδίου, μέχρι τοῦ πρὸς κατανόησιν καὶ ἐκτίμησιν αὐτοῦ ὠρισμένου καιροῦ.

πλήρει ἁρμονία πρὸς τὰς διαφόρους μαρτυρίας τῶν Γραφῶν, τὰς εἰς αὐτὸ ἀναφερομένας Ἡ περὶ Τριάδος διδασκαλία, ἣς, ὡς εἶδομεν, ἤρξατο προβάλλουσα κατὰ τὸν δεῦτερον αἰῶνα, καὶ ἔλαβεν εὐρείας διαστάσεις κατὰ τὸν τέταρτον αἰῶνα, εὐθύνεται ἐν μεγάλῳ μέτρῳ διὰ τὸ πλεῖστον τοῦ σκότους τὸ ὁποῖον εἶναι ἀναμειγμένον μετὰ τῆς ἀληθείας ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου εἰς τὴν διάνοιαν πολλῶν Χριστιανῶν, πρὸς μεγάλην αὐτῶν πνευματικὴν ζημίαν, — σύγχυσιν καὶ μυστικισμόν τῶν θρησκευτικῶν ἐν γένει πεποιδήσεων.

Τελεία λογικὴ συνέπεια καὶ ἀλληλουχία ἐνυπάρχει ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῶν Γραφῶν διὸ Πατὴρ καὶ ὁ Υἱὸς εἰσιν ἐν πλήρει ἁρμονίᾳ, καὶ ἐνότῃτι σκοποῦ καὶ ἐνεργείας, ὡς εἶδομεν ἐν τοῖς προηγούμενοις. Ἐξίσου δὲ συνεπῆς καὶ λογικὴ τυγχάνει ἡ τῶν Γραφῶν διδασκαλία περὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, διὸ δὲν εἶναι τοῦτο ἄλλος τις Θεὸς, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα, ἡ ἐπιρροή ἢ δύναμις, ἡ ἐξασκουμένη παρὰ τοῦ ἐνὸς Θεοῦ, τοῦ Πατρὸς ἡμῶν, καὶ παρὰ τοῦ Μονογενοῦς Αὐτοῦ Υἱοῦ, — ἐν ἀπολύτῳ ἐνότῃτι, συνεπῶς, μετ' ἀμφοτέρων αὐτῶν, Οἵτινες εἶναι ἐν παντὶ ἓν, ἐν πλήρει ταυτότῃτι νοῦ καὶ σκοποῦ. Ἀλλὰ πόσον διάφορος εἶναι ἡ ἐνότῃς τοῦ Πατρὸς, τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τῆς ἐνότῃτος ἐκείνης ἣς πρεσβεύεται καὶ διδάσκειται ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν «ἡ περὶ Τριάδος διδασκαλία», καὶ ἡ ὁποία, εἰς τὴν γλῶσσαν τῆς Κατηχήσεως (Ἐρωτήσεις 5η καὶ 6η), διακηρύττει δι— ὑπάρχουσι τρία πρόσωπα ἐν τῷ Ἐνὶ Θεῷ — ὁ Πατὴρ, ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα: οὗτοι οἱ τρεῖς εἰσιν εἰς Θεὸς, ὁμοούσιος, καὶ ἴσοι τὴν τε δύναμιν καὶ δόξαν.» Ἡ τοιαύτη δοξασία ἀνταπεκρίνεται καλῶς πρὸς τὸ πνεῦμα τῶν «σκοτεινῶν αἰώνων», οἵτινες συνετέλεσαν εἰς τὴν παραγωγὴν καὶ ἀνάπτυξιν ταύτης. Ἡ περίοδος καθ' ἣν τὰ μυστήρια ἐλατρεύοντο μᾶλλον ἀντὶ τὰ ἀναλυθῶσι καὶ ἐξερευνηθῆ τὸ ἀληθὲς αὐτῶν ἢ μὴ, εὗρεν ἐκλεκτότατον τοιοῦτον μυστήριον ἐν τῇ τοιαύτῃ θεωρίᾳ, ἣς τυγχάνει τόσον ἀντιγραφικὴ ὅσον καὶ παράλογος. Διότι, τίνι τρόπῳ εἶναι δυνατὸν οἱ τρεῖς νὰ εἶναι ἓν πρόσωπον, μία οὐσία; Ἐὰν δὲ εἶναι «μία οὐσία» ἢ ὁμοούσιοι, πῶς δύνανται νὰ εἶναι «ἴσοι»; Δὲν ἀντιλαμβάνεται τοῦτο πᾶς νοήμων ἄνθρωπος διὸ ἂν ὁ Θεὸς εἰ-

ναί ἔν πρόσωπον δὲν δύναται νὰ εἶναι τρεῖς; καὶ ὅτι ἂν εἶναι τρία πρόσωπα, ὑπὸ μίαν καὶ μόνον ἔννοιαν οἱ τρεῖς δύνανται νὰ ὦσιν ἔν, καὶ τοῦτο οὐχὶ ἐν προσώπῳ, ἀλλ' ἐν σκοπῷ, ἐν πνεύματι, ἐν θελήματι καὶ συμπράξει; Τῇ ἀληθείᾳ, ἐὰν ἔλειπε τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ περὶ Τριάδος παράλογος αὕτη διδασκαλία ἐνετυπώθη εἰς τὸν νοῦν ἡμῶν ἐκ νηπιότητος, ὡς ἐπίσης τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ διδασκαλία αὕτη διδάσκεται σοβαρῶς εἰς τὰς Θεολογικὰς σχολὰς παρὰ πολιῶν καθηγητῶν, ἐν πολλοῖς ἄλλως τε, ὡς φαίνεται, σοφῶν, οὐδεὶς ἤθελε κρίνει αὐτὴν ἀξίαν καὶ μιᾶς κἂν στιγμῆς προσοχῆς. Πῶς ὁ μέγας ἐχθρὸς ἐπέτυχεν εἰς τὸ νὰ παρεισάξῃ καὶ ἐπὶ κολλήσῃ ταύτην εἰς τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ ὥστε νὰ περιαγάγῃ αὐτοὺς εἰς σύγχυσιν, φενακίση αὐτοὺς καὶ καταστήσῃ μέγα μέρος τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ ἀτελεσφόρητον, εἶναι ἀληθῶς τὸ μέγα μυστήριον, τὸ ὁποῖον πιθανῶς δὲν θὰ λυθῇ μέχρῃς οὐ « γνωρίσωμεν ὡς καὶ ἐγνωρίσθημεν», ἐν δόξῃ.

Ὁ ἐπιμελὴς ἀναγνώστης τῶν προηγουμένων κεφαλαίων εὔρεν ἐν αὐτοῖς ἀφθόρους ἐκ τῶν Γραφῶν μαρτυρίας ἐπὶ τοῦ γεγονότος ὅτι δὲν εἶναι εἰ μὴ εἰς Παντοκράτωρ Θεὸς — ὁ Ἰεχωβά, καὶ ὅτι αὐτὸς ὑπερύψωσε τὸν Πρωτότοκον, τὸν Μονογενῆ Αὐτοῦ Υἱόν, εἰς τὴν ἰδίαν Αὐτοῦ φύσιν καὶ τὸν ἴδιον Αὐτοῦ θρόνον ἐπὶ τοῦ σύμπαντος. Ὅτι δὲ δευτέρα μετ' αὐτὸν, κατὰ τάξιν βαθμοῦ, θέλει εἶσθαι ἡ δεδοξασμένη Ἐκκλησία, ἡ Νύμφη, ἡ γυνὴ τοῦ Ἄρνιου, καὶ συγκληρονόμος αὐτοῦ, — οἱ ἄλλως καλούμενοι «ἀδελφοί». Οὗτοι θέλουσιν εἶσθαι συμμέτοχοι τῆς δόξης αὐτοῦ, ὡς ἐν τῷ παρόντι αἰῶνι ἐκζητεῖται παρ' αὐτῶν νὰ εἶναι συμμέτοχοι τῶν παθημάτων αὐτοῦ. Οἱ ἀναγνώσται ἡμῶν θὰ ἔχωσι παρατηρήσει ὡσαύτως ὅτι πᾶσαι αἱ Γραφαὶ συναρμολογοῦνται καὶ συμφωνοῦσιν ἐπὶ τῆς ἀνωτέρω μαρτυρίας, καὶ ἐπὶ πλέον ὅτι οὐδόλως ὑπάρχουσιν Γραφικὰ χωρία, τὰ ὁποῖα εἴτε ἐμμέσως εἴτε ἀμέσως, πραγματικῶς ἢ φαινομενικῶς, νὰ συγκρούωνται πρὸς τὰ πορίσματα ταῦτα. Τὸ ζήτημα, ὅθεν, ἐγείρεται, Τίς, Ποῦ, Τί, εἶναι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα;

Ἄς ἀκολουθήσωμεν ὅθεν, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸ ζήτημα τοῦτο, τὴν αὐτὴν μέθοδον τῆς ἐξετάσεως, τὴν ὁποῖαν ἠκολουθή-

σαμεν καὶ εἰς τὰ λοιπά. Ἄς προσφύγωμεν δὲ εἰς τὸν νόμον καὶ εἰς τὴν μαρτυρίαν τοῦ Θεοῦ διὰ πᾶσαν ἡμῶν πληροφορίαν. Οὐδ' ἄς ἀποδεχθῶμεν τὰς ἀμφιβολίας καὶ φιλοσοφικὰς θεωρίας ἀγαθῶν ἀνθρώπων, οἵτινες ἀπέθανον ἤδη, ἢ ἀκόμη καὶ τῶν ζώντων τοιούτων, οὔτε καὶ τὰς ἰδίας ἡμῶν τοιαύτας. Ἄς ἐνθυμώμεθα τὴν δῆλωσιν τοῦ Ἀποστόλου ὅτι ὁ Λόγος τοῦ Κυρίου ἐδόθη πρὸς τὸν σκοπὸν «ἵνα ἄριστος ἦ ὁ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐξηρισμένος» (Β'. Τιμ. γ'. 17). Ἄς ἀναδέσωμεν τὴν πεποίθησιν ἡμῶν τελείως εἰς τὸν Κύριον, καὶ ἄς ζητήσωμεν νὰ γνωρίσωμεν τὴν σημασίαν τοῦ ὁ,τι διακηρύττει περὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, φέροντες πάσας τὰς ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου Γραφικὰς μαρτυρίας ἐν ἀρμονίᾳ πρὸς ἀλλήλας, βέβαιοι ὄντες ὅτι ἡ ἀλήθεια, καὶ μόνον ἡ ἀλήθεια, δύναται νὰ ὑποστῇ τοιαύτην ἀνερευνητικὴν ἐξέτασιν. Τοῦτο δὲ πράττοντες, μετὰ προσευχῆς καὶ ἐπιμελείας, αἱ προσπάθειαι ἡμῶν ἀναμφιβόλως θέλουσιν ἀνταμειφθῆ. Εἰς τὸν κρούοντα, ἡ θύρα τῆς γνώσεως θὰ ἀνοιχθῇ καὶ εἰς τὸν ζητοῦντα, ἡ γνῶσις περὶ τοῦ Πνεύματος τοῦ ἁγίου θέλει ἀποκαλυφθῆ. — Ἡσα. η'. 20. Ματθ. ζ' 7, 8.

Τὸ πνεῦμα τὸ Ἅγιον ὀρίζεται ποικιλοτρόπως ἐν ταῖς Γραφαῖς. Πρὸς ὀρθὴν δὲ κατανόησιν τοῦ ζητήματος δεόντως οἱ διάφοροι οὔτοι ὀρισμοὶ ληφθῶσιν ὁμοῦ ὑπ' ὄψιν καὶ ἐκτεθῶσιν οὕτως ὥστε νὰ ἐπιχύσωσι φῶς ἐπ' ἀλλήλων. Σημειώσατε ὅθεν τοὺς εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἀποδιδομένους ὀρισμούς, — «Τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ,» «Τὸ Πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ,» «Τὸ Πνεῦμα τῆς Ἀγιωσύνης,» «Τὸ Πνεῦμα τῆς Ἀληθείας,» «Τὸ Πνεῦμα τοῦ Σωφρονισμοῦ,» «Τὸ Πνεῦμα τῆς Ἐλευθερίας,» «Τὸ Πνεῦμα τοῦ Πατρός,» «Τὸ Πνεῦμα τῆς Ἐπαγγελίας,» «Τὸ Πνεῦμα τῆς Πραότητος,» «Τὸ Πνεῦμα τῆς Συνέσεως,» «Τὸ Πνεῦμα τῆς Σοφίας,» «Τὸ Πνεῦμα τῆς Δόξης,» «Τὸ Πνεῦμα τῆς Βουλῆς,» «Τὸ Πνεῦμα τῆς Χάριτος,» «Τὸ Πνεῦμα τῆς Υἱοθεσίας,» «Τὸ Πνεῦμα τῆς Προφητείας.»

Οἱ διάφοροι οὔτοι τίτλοι, πολλάκις ἐπαναλαμβανόμενοι, ἐναλλάξ δὲ ὄντες ἐν χρήσει, παρέχουσιν ἡμῖν πλήρη καὶ προ-

σήκουσαν διαβεβαίωσιν ὅτι πάντες πράγματι ἀναφέρονται εἰς τὸ ἴδιον ἅγιον Πνεῦμα. Συχνάκις δὲ ἡ λέξις «ἅγιον» προσίθεται εἰς αὐτούς, ὡς ἐπὶ παραδείγματι, «τὸ ἅγιον Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ», «Τὸ ἅγιον Πνεῦμα τῆς Ἐπαγγελίας», κλπ. Ἀνάγκη ὅθεν νὰ ἐκζητήσωμεν τοιαύτην κατανόησιν τοῦ ζητήματος, ἥτις οὐδεμίαν τῶν ἀνωτέρω ὀνομασιῶν ἤθελεν ἀπορρίψει ἢ ἀποκλείσει, ἀλλὰ συνδυάσει πάσας ταύτας ἐν ἁρμονία. εἶναι δὲ ὅλως ἀδύνατον νὰ συναρμολογήσῃ καὶ συμβιβάσῃ τις τοὺς ἀνωτέρω ὀρισμοὺς πρὸς τὴν κοινῶς ἐπικρατήσαναν ἰδέαν περὶ τρίτου Θεοῦ. ἀλλ' εἶναι καθ' ὀλοκληρίαν σύμφωνον πρὸς ἓνα ἕκαστον ἐξ αὐτῶν τὸ νὰ ἐννοήσωμεν τὰς διαφόρους αὐτὸς ἐκφράσεις ὡς περιγραφικὰς τοῦ πνεύματος, τῆς διαθέσεως καὶ δυνάμεως τοῦ ἑνὸς Θεοῦ, τοῦ Πατρὸς ἡμῶν, ὡς ἐπίσης τοῦ πνεύματος, τῆς διαθέσεως καὶ δυνάμεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ διότι αὐτὸς εἶναι ἓν, ἑνὸς πνεύματος, μετὰ τοῦ Πατρὸς, —καὶ προσέτι, ὡς ἐκφραζούσας μέχρι βαθμοῦ τινος τὸ πνεῦμα ἢ τὴν διάθεσιν πάντων ἐκείνων οἵτινές εἰσιν ἀληθῶς τοῦ Κυρίου, ἔστωσαν οὗτοι ἄγγελοι ἢ ἄνθρωποι, καθ' ὅσον οὗτοι προσῆλθον εἰς ἐνότητα, ἢ ἁρμονίαν, πρὸς αὐτὸν.

Θὰ εἶναι συντελεστικὸν πρὸς κατανόησιν διὰ τινος νὰ σημειώσωμεν ἐνταῦθα ὅτι ὑπάρχει καὶ ἕτερόν τι πνεῦμα διηνεκῶς μνημονευόμενον ἀνὰ τὰς Γραφάς, καὶ δι' ὅλως ἀντιθέτων ὀρισμῶν ἐκφερόμενον, τοῦτέστι, «Τὸ Πνεῦμα τοῦ Φόβου», «Τὸ Πνεῦμα τῆς δουλείας», «Τὸ Πνεῦμα τοῦ Κόσμου», «Τὸ Πνεῦμα τῆς Πλάνης», «Τὸ Πνεῦμα τῆς Μαντείας», «Τὸ Πνεῦμα τοῦ Ἀνιχνίστου», «Τὸ Πνεῦμα τοῦ Νυσταγμοῦ. Οὐδεὶς πιστεύει ὅτι οἱ διάφοροι οὗτοι ὀρισμοί, ὁμοῦ λαμβανόμενοι, δύνανται νὰ δικαιολογήσωσι τὴν ἰδέαν ὅτι ὑπάρχουσι δύο ἢ περισσότεροι Σατανάδες ἢ Διάβολοι. Πάντες λίαν ὀρθῶς καὶ φυσικῶς ἀναγνωρίζουσιν ὅτι διὰ τῶν ὄρων τούτων σημαίνεται ἐν γένει τὸ πονηρὸν πνεῦμα· τὸ πνεῦμα ἢ διάθεσις, ἢ δύναμις, τῆς ὁποίας ἡ πρωτίστη ἐκπροσώπησις καὶ παραδειγματισμὸς εἶναι ὁ Σατανᾶς, τὸ πνεῦμα ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐκδηλοῖ ἢ φανερῶνει ἑαυτὸ εἰς πάντας ὅσοι διατελοῦσιν ἐν ἁρμονίᾳ πρὸς τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὸν Σατανᾶν. Ἐπί-

σης, καὶ πολὺ λογικῶς, οὐδεὶς φρονεῖ περὶ τῶν ὀρισμῶν αὐτῶν ὅτι εἶναι προσωπικὰ πνεύματα. Πολὺ μᾶλλον δὲν δύναται τις νὰ λαμβάνη τὰς διαφόρους ἐκδοχὰς τῆς λέξεως «πνεῦμα» ὑπὸ καλὴν σημασίαν, ὡς σημαινούσας διαφόρους πνευματικὰς ὑπάρξεις, οὐδὲ ὡς σημαινούσας ἐν συγόλω ἓνα ἄλλοιον Θεὸν. Οἱ ὄροι οὗτοι, ἐν συνόλω λαμβανόμενοι, ἐκπροσωποῦσι διαφόρους μορφὰς ἢ ἐκδηλώσεις τοῦ χαρακτῆρος, τῆς διαθέσεως, τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ ἡμῶν Ἰεχωβά, καὶ κατ' ἀναλογίαν τὸ πνεῦμα ἢ τὴν διάθεσιν πάντων ἐκείνων οἵτινες ἔλαβον τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, οἵτινες ἐγένοντο μέτοχοι τῆς διαθέσεως ἢ τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ, καὶ διάγουσιν ἐν ἁρμονίᾳ πρὸς τὸν θεῖον Νοῦν.

Οὐδαμοῦ ἀπολύτως δυνάμεθα νὰ στηριχθῶμεν ὅπως φρονῶμεν ἢ λαλῶμεν περὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ὡς ἄλλου Θεοῦ, ὡς προσωπικότητος διακριτικῆς ἀπὸ τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ. Ἀκριβῶς ὅπως τὸναντίον τούτου μαρτυρεῖ τὸ γεγονός ὅτι τὸ μεταδοθὲν εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν πνεῦμα ἦν τὸ Πνεῦμα τοῦ Πατρὸς, ὡς εἶναι γεγραμμένον : «Πνεῦμα Κυρίου ἐπ' ἐμὲ, οὐ ἔνεκεν ἔχρισέ με εὐαγγελίσασθαι (κηρύξαι τὸ εὐαγγέλιον)» (Λουκ δ'. 18.) Στρέφοντες ἤδη εἰς τὴν προφητείαν ἐξ ἧς ἐλήφθη ἡ περικοπὴ αὕτη ἀναγινώσκομεν ἐκεῖ, κατὰ τὸ Ἑβραϊκὸν πρωτότυπον, ὡς ἐξῆς : «Τὸ Πνεῦμα τοῦ Κυρίου Ἰεχωβά εἶναι ἐπ' ἐμὲ, διότι ὁ Κύριος μὲ ἔχρισε διὰ νὰ εὐαγγελίζωμαι εἰς τοὺς πτωχοὺς (Ἡσα. ξα'. 1.) Ὑπὸ τὴν αὐτὴν δὲ ἔννοιαν ἀναγινώσκομεν πάλιν, «Καὶ τὸ Πνεῦμα τοῦ Ἰεχωβά θέλει ἀναπαυθῆ ἐπ' αὐτόν, Πνεῦμα σοφίας καὶ συνέσεως, πνεῦμα βουλήσ καὶ δυνάμεως, πνεῦμα γνώσεως καὶ φόβου τοῦ Ἰεχωβά». (Ἡσα. ια'. 2, 3). Ὁμοίως δὲ τὸ αὐτὸ Πνεῦμα ἐν τῷ Χριστῷ ἀναφέρεται ὡς «Τὸ Πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ», ὁ νοῦς τοῦ Χριστοῦ — «Τοῦτο φρονεῖτε ἐν ἡμῖν [τὸ φρόνημα τοῦτο ἔστω ἐν ἡμῖν] ὃ καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ» — Φιλιπ. β'. 5.

Ὑποστηρίζεται παρὰ τινων ὅτι τὰ ὑπὸ τοῦ Κυρίου ἡμῶν λεγόμενα εἰς Ἰωάν. ιδ'. 18, 26, κλπ. χωρία ἀνὰ τὸ ιδ'. ιε'. καὶ σι'. κεφάλαια τοῦ Ἰωάννου, ἔνθα ὁ Κύριος

ἡμῶν ὁμιλεῖ περὶ τοῦ Πνεύματος τοῦ ἁγίου μαρτυροῦσιν ὅτι τὸ Πνεῦμα εἶναι πρόσωπον, διότι ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀποκαλεῖται μὲ ὄνομα καὶ ἀντωνυμίας ἀρσενικὰς, ἐμφαινούσας προσωπικότητα», «Ὁ Παράκλητος» «Ἐκεῖνος», ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀποδίδεται εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐνέργεια, δρᾶσις, νοημολαλιά, ὡς «θέλει», «ἐλέγξει», «ὁδηγήσει», «λαλήσει» κλπ.

Ἄλλ' ἐντιουτοῖς δὲν εἶναι ἀσύνηθες ἔν τε τῇ Γραφῇ καὶ τῇ κοινῇ ὁμιλίᾳ τὸ ν' ἀποδίδεται εἰς τινα δύναμιν ἢ ἰδιότητα τὸ γένος τοῦ προσώπου ἢ τοῦ πράγματος, εἰς τὸ ὁποῖον αὕτη ἀνήκει. Οὕτως, ἐπὶ παραδείγματι, ἐπειδὴ ὁ Οὐράνιος Πατήρ ὁρίζεται ὡς πρόσωπον, γένους ἀρσενικοῦ, εἶνε προσῆκον

* **Εμπ. Μεταφράστου.** —

Ὁ,τι ὁ συγγραφεὺς τοῦ ἀνὰ χεῖρας τόμου διατείνεται ἐνιαυθα, ὅτι δηλ. ἀφηρημένα, ἀπρόσωπα ἢ ἄψυχα ἀντικείμενα, ὑπεμφαινόντα καὶ ἐκπροσωποῦντα, **δύναμιν, ἐνέργειαν, δρᾶδιν, συχνάκις** προσωποποιούνηαι ἐν τῇ Γραφῇ, καὶ ταρίστανται ὡς πρόσωπα ἐνεργούνηαι, λαλοῦνηαι, νοοῦνηαι, κλπ, τοῦτο μαρτυρεῖται καὶ ἀποδεικνύεται δασιπλῶς ἀπανταχοῦ τῶν Γραφῶν. Τὰ ἐπόμενα ὀλίγα παραδείγματα κρίνομεν συντελεσιτικὰ, καὶ πρὸς ἐπιβεβαίωσιν τῆς ἀληθείας ταύτης, καὶ ἐν ταυτῷ πρὸς σαφεσιέραν κατανόησιν τοῦ περὶ προσωπικότητος τοῦ ἁγίου Πνεύματος ὑπὸ ἐξέτασιν ζητήματος. Οὕτως, ὦτα πολλάκις ἀποδίδονται εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν (Ἦσα α'. 1.) εἰς τὸν θάνατον, ἐπίσης, καὶ τὴν ἀπώλειαν (Α'. Κορινθ. ιε'. 55), **χεῖραι** καὶ **φῶνη** εἰς τὴν ἄβυσσον (Ἄββ. γ'. 10). **ὄφθαλμοὶ** εἰς τὴν θάλασσαν καὶ τὰ ὄρη (Ψαλμ. ριδ'. 3) **Φῶνη** εἰς τὴν σοφίαν καὶ τὴν σύνεσιν (Παρμ. α'. 20, η'. 1) **Λουκ** ια'. 49), **θέληδις** εἰς τὴν σάπκα καὶ τοὺς διαλογισμοὺς (Ἐφεσ β. 3). **Μαρτυρία** εἰς θυσιαστήριον, ἢ στήλην (Ἦσα. ιθ'. 19, 20.) εἰς **λίθον** (Ἰησ. Ναυῆ. κδ'. 27) ἐπίσης εἰς ὠδὴν (Δευτερ. λα'. 19, 21, 26) καὶ ἀκόμη εἰς τὸ αἶμα καὶ τὸ ὕδωρ. (Α. Ἰωάν. ε'. 8) **Ὀμιλία** εἰς τὸ αἶμα, τὴν δικαιοσύνην, τὸν νόμον, τὸ αἶμα τοῦ ραντισμοῦ, κλπ. (Γενεσ. δ'. 10, Μαιθ. κγ'. 35, Ἐβρ. ια'. 4, ιβ', 24), **Γνώδις, χαρὰ** ἔξοδος, κλπ. εἰς τὸν ἥλιον (Ψαλμ. ιθ'. 4, 6). **Οραδις** καὶ **ἐνέργεια** εἰς τὰς Γραφὰς (Ἐβρ. δ'. 12, 13. Ἦσα νε'. 11) **Κρίεις** εἰς τὸ λόγον (Ἰωάν. ιβ'. 48). **Διδασκαλία** εἰς τὴν χάριν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, κλπ. (Τιτος β' 11—12, Ψαλμ. ιθ'. 1—2) **Ὀδηγία** εἰς τὸ φῶς καὶ τὴν ἀλήθειαν (Ψαλμ. μγ'. 3) **Κυριότης** καὶ **ἐχθρα** εἰς τὸν θάνατον (Ρωμ. σι'. 9, Α. Κορθ. ιε'. 26) **Παρηγορία** εἰς τὴν ράβδον καὶ τὴν βακτηρίαν (Ψαλμ. κγ'. 4.) **Ἀκοὴνλαλιὰ** **παρηγορία**, κλπ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὴν ἁγίαν δύναμιν, ἐπιρροὴν καὶ ἐνέργειαν τοῦ Θεοῦ — Ἰωάν. σι'. 17 κλπ.

οπως ἡ δύναμις καὶ πᾶσα ἐπιρροή καὶ χαρακτηριστικὸν Αὐτοῦ διατυπωθῶσιν ὡσαύτως εἰς γένος ἀρσενικόν. Οὐδὲ εἶναι τι ἀσύνηδες δι' ἀντικείμενα ἄψυχα, καὶ ἐπομένως γένους καθ' ἑαυτὰ οὐδετέρου, γὰρ ἐκφέρονται ὡς ἀρσενικὰ ἢ θηλυκά, ἀναλόγως τῆς δυνάμεως καὶ ἐνεργείας αὐτῶν, ἢ τῆς παιθητικότητος, λεπτότητος καὶ εὐαισθησίας αὐτῶν. Τοιοῦτο-πρόπως, ἐπὶ παραδείγματι, ὁ ἥλιος μνημονεύεται παρ' ὄλου τοῦ κόσμου ὡς γένους ἀρσενικοῦ, ἢ δὲ σελήνη θηλυκοῦ. Ἐπομένως, ἐὰν δὲν ἐπρόκειτο περὶ τῆς γενικῶς ἐσφολμένης ἀντιλήψεως καὶ παρανοήσεως τοῦ περὶ ἁγίου Πνεύματος ζήτηματος, καὶ τοῦ ἐπικρατοῦντος φρονήματος ὅτι τὸ ἅγιον Πνεῦμα εἶναι πρόσωπον (καὶ οὐχὶ ἀπλῶς τὸ θεῖον πνεῦμα, ἢ ἐπιρροή ἢ δύναμις—τὸ Πνεῦμα τοῦ Πατρός), οὐδεὶς ἤθελε οχολιάσει τὴν χρῆσιν ἀρσενικῶν ἀντωνυμιῶν ἀναφορικῶς πρὸς τὸ ἅγιον Πνεῦμα καθ' ὅσον ὁ Θεὸς αὐτὸς ὀρίζεται ὡς γένους ἀρσενικοῦ, ὡς ὁ Ἀρχηγὸς καὶ ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς καὶ εὐλογίας. Ἄς μὴ παρορῶμεν ὅθεν τὸ γεγονός ὅτι ἡ χρῆσις τῶν, προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν δὲν ἀποδεικνύει ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον τοῦ Θεοῦ εἶναι ἕτερόν τι πρόσωπον ἐκτὸς τοῦ Πατρός καὶ τοῦ Υἱοῦ—ἢ ἄλλος τις Θεὸς. Τὸ ἅγιον Πνεῦμα, ἢ ἁγία ἐπιρροή, εἶναι τὸ Πνεῦμα ἢ ἡ ἐπιρροή τοῦ Πατρός, ὡς ἐπίσης καὶ τοῦ Υἱοῦ, διότι ἀμφότεροι Πατὴρ τε καὶ Υἱὸς, εἰσὶν ἓν ὡς πρὸς τὴν βουλήν, τὴν ἐνέργειαν καὶ ἐπιρροήν.

Ἡ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΛΕΞΕΩΣ ΠΝΕΥΜΑ.

Ἐγείρεται, ὅθεν, φυσικῶς τὸ ζήτημα, ὁποίας ἐννοίας σημασίας συνεπάγονται αἱ λέξεις «Ἅγιον Πνεῦμα», ὡς τούτων γίνεται χρῆσις ἐν ταῖς Γραφαῖς; Ὅποια ἰδιότητες τοῦ Θεοῦ χαρακτηῖρος ἐκπροσωποῦνται διὰ τῆς λέξεως «πνεῦμα»; Ἡ ἀπάντησις εἰς ταῦτα θὰ εὐρεθῆ κάλλιον ἐὰν ἐξετάσωμεν πρωτίστως τὴν σημασίαν τῆς λέξεως «πνεῦμα», καὶ ἀκολούθως ἐξετάσωμεν ὡσαύτως τὰς διαφόρους μεθόδους τῆς χρῆσεως ταύτης ἐν ταῖς Γραφαῖς.

(1). Ἡ λέξις «πνεῦμα» ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ εἶναι μετὰ—

φρασις τῆς Ἑβραϊκῆς λέξεως «ρούαχ», ἡ ἀρχικὴ σημασία ἢ ἔννοια τῆς ρίζης τῆς ὁποίας εἶναι ἄνεμον. Τὸ αὐτὸ δ' ἄλλοθεν εἰς ἐπίσης καὶ ὡς πρὸς τὴν ἐν τῇ Καινῇ Διαθήκῃ Ἑλληνικὴν λέξιν «πνεῦμα» - καὶ ταύτης ἀκόμη ἢ ἀρχικὴ ριζικὴ σημασία δηλοῖ ἄνεμον. Ἄλλ' ἄς μὴ σπεύσῃ τις νὰ συμπεράνη διὰ πρόκειται νὰ ἀποπειραθῶμεν τὴν ἀπόδειξιν τοῦ ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον εἶναι ἅγιός τις ἄνεμος, διότι οὐδὲν τούτου εἶναι μᾶλλον ξένον καὶ ἀπώτατον τῶν σκέψεών μας. Ἡ ἐπιθυμία ἡμῶν τὸναντίον, εἶναι νὰ ἐκθεσωμεν τὸ σκοτεινὸν τοῦτο ζήτημα κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὅστις ἤθελεν εἶσθαι βοηθητικὸς εἰς ἀμφοτέρους, πεπαιδευμένους τε καὶ ἀπαιδευτούς: τούτου ἔνεκεν ἀρχόμεθα ἀπὸ τῆς ἀνομολογουμένης ριζικῆς σημασίας τῶν ἐν λόγῳ λέξεων, ὅπως δυνηθῶμεν νὰ ἐξακριβώσωμεν πῶς καὶ διατὶ ἐχρησιμοποιεῖτο αὕτη ἐν σχέσει πρὸς ταύτας.

Ἐπειδὴ ὁ ἄνεμος εἶναι ἀμφοτέρων ἀόρατός τε καὶ ἰσχυρός, διὰ τούτου αἱ λέξεις αὗται «ρούαχ» καὶ πνεῦμα προσέλαβον βαθμηδὸν μᾶλλον εὐρυτέρας σημασίας, καὶ κατήντησαν νὰ ἐκπροσωπῶσιν οἰανδήποτε δύναμιν ἢ ἐπιρροήν, ἀγαθὴν ἢ κακὴν. Καὶ ἐπειδὴ ἡ θεία δύναμις ἐξασκεῖται διὰ μέσων ἢ ὀργάνων, μὴ προσπιπόντων εἰς τὴν ἀνθρώπινον ὄρασιν καὶ ἀντίληψιν, ὡς ἐκ τούτου ἡ λέξις αὕτη «πνεῦμα» κατέληξε νὰ ἐφαρμόζηται εἰς πᾶσαν ἐνέργειαν ἢ πολιτείαν τοῦ Κυρίου. Κατὰ φυσικὸν δ' ἐπίσης λόγον ἡ λέξις αὕτη περιῆλθεν εἰς κοινὴν χρῆσιν, σχετικῶς πρὸς τοιαύτας ἀνθρώπινους ἐκφάνσεις ἢ ἐπιρροάς, αἵτινες φύσει τυγχάνουσι ἀόρατοι ὡς ἐπὶ παραδείγματι, ἢ πνοὴ τῆς ζωῆς, ἢ δύναμις δι' ἧς ὁ ἄνθρωπος ζῆ, καὶ ἡ ὁποία εἶναι ἀόρατος, ὀρίζεται ὡς «πνεῦμα» ἢ «πνοὴ ζωῆς» ἐπίσης ἢ δύναμις τοῦ νοῦ, ἢ ὁποία ὡσαύτως εἶναι ἀόρατος, ὀνομάζεται «τὸ πνεῦμα τοῦ νοός». Αὕτη ἢ ζωὴ εἶναι δύναμις καὶ τυγχάνει ἀόρατος, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀπεκαλεῖτο παρὰ τῶν ἀρχαίων πνεῦμα. Παραδείγματά τινα τῶν διαφόρων ἐκδοχῶν τῆς Ἑβραϊκῆς λέξεως ρούαχ, καὶ τῆς Ἑλληνικῆς λέξεως πνεῦμα, ἤθελον εἶσθαι συντελεστικὰ εἰς κατανόησιν τοῦ ζητήματος.

Ἡ λέξις **ροῦαχ** ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ μεταφράζεται «πνοή», «ψυχή», «ἄνεμος», «ὄσφρησις», κλπ. Εἰς πάσας δὲ τὰς περιπτώσεις ταύτας ἢ ὑπὸ τῆς λέξεως ἐκπροσωπομένη ἰδέα εἶναι ἢ τῆς ἀοράτου δυνάμεως ἢ ἐπιρροῆς. Παραθέτομεν ἐνταῦθα παραδείγματά τινα τῆς τοιαύτης μεταφράσεως τῆς λέξεως **ροῦαχ** : —

«Μὲ τὴν **πνοὴν** τοῦ θυμοῦ σου τὰ ὕδατα ἐπεσωρεύθησαν-όμοῦ». — Ἔξοδ. ιε'. 8.

«Ἦσαν σάρκα ἔχουσαν ἐν ἑαυτῇ **πνεῦμα ζωῆς**». — Γένεσ. σι'. 17. ζ'. 15.

«Ἐν τῇ χειρὶ τοῦ ὁποίου εἶναι..... ἡ **πνοὴ** πάσης ἀνθρωπίνης σαρκός». — Ἰώβ ιβ'. 10.

«Ἡ αὐτὴ **πνοὴ** εἶναι εἰς πάντας: καὶ ὁ ἄνθρωπος δὲν ὑπεριτερεῖ». — Ἐκκλ. γ'. 19.

«Αὐταὶ ἦσαν πικρία **ψυχῆς** εἰς τὸν Ἰσαάκ.» — Γένσ. κσι'. 35.

«Ὁσφράνθη Κύριος ὄσμην **εὐωδίας**». Γένεσ. η'. 21.

«Μυκτιῆρας ἔχουσι καὶ δὲν ὄσφραίνονται.» — Ψαλμ. ριέ'. 6.

«Καὶ διεβίβασεν ὁ Θεὸς ἄνεμον ἐπὶ τὴν γῆν». — Γένσ. η'. 1.

«Ἐφύσησας μὲ τὸν ἄνεμον σου». — Ἔξοδ. ιε'. 10.

«Ἀνεμοστρόβιλος ὁ ἐκτελῶν τὸν λόγον αὐτοῦ». — Ψαλμ. ρμη. 8.

«Τὰ δένδρα τοῦ δάσους κλονίζονται ὑπὸ τοῦ ἀνέμου». — Ἦσα. ζ'. 2.

Ῥωσαύτως, ἐν τῇ Καινῇ Διαθήκῃ ἡ λέξις «**πνεῦμα**» ἐνέχει τὴν σημασίαν τοῦ «**ἀνέμου**», τῆς «**ζωῆς**», τοῦ «**πνευματικοῦ χαρίσματος**» οὕτω δὲ καὶ μεταφράζεται ἐν τῇ Νεοελληνικῇ μεταφράσει τοῦ Βάμβα: ἰδὸν δὲ παραδείγματά τινα. «Καὶ ἐδόθη αὐτῷ δοῦναι **πνεῦμα (ζωὴν)** τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου». — Ἀποκλ. ιγ'. 15.

«Ἐπεὶ ζηλωταὶ ἔστε **πνευμάτων**» [πνευματικῶν χαρισμάτων]. Α'. Κορθ. ιδ'. 12.

«Τὸ **πνεῦμα** [ὁ ἄνεμος] ὅπου θέλει πνεῖ, καὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀκούεις». — Ἰωάν. γ'. 8.

Μὴ λησμονῶμεν δὲ ὅτι πᾶσαι αἱ διάφοροι αὐταὶ μεταφράσεις ἐγένοντο ὑπὸ θιασωτῶν τῆς περὶ Τριάδος διδασκαλίας. Δὲν ἀντιλέγομεν εἰς τὰς τοιαύτας μεταφράσεις τῆς λέξεως — πᾶσαι εἶναι λίαν ὀρθαὶ καὶ κατάλληλοι: ἐφιστῶμεν ὁμῶς ἐπ' αὐτῶν τὴν προσοχὴν τοῦ ἀναγνώστου ὡς ἀποδείξεων ἐπὶ τοῦ ὅτι αἱ λέξεις **ροῦαχ** καὶ **πνεῦμα**, μεταφραζόμεναι «πνεῦμα», δὲν σημαίνουσι **προσωπικότητα**, ἀλλ' ἐννοοῦσιν **ἀόρατον δύναμιν ἢ ἐπιρροήν**.

«ΠΝΕΥΜΑ Ο ΘΕΟΣ»

(2) «Πνεῦμα ὁ Θεὸς» τοῦτέστιν, ὁ Θεὸς εἶναι παντοδύμον καὶ ἀόρατον ὃν ἐπίσης οἱ ἄγγελοι ὀνομάζονται πνεύματα, διότι καὶ οὗτοι ἐπίσης, ἐν τῇ φυσικῇ αὐτῶν καταστάσει, εἰσὶν ἀόρατοι εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἐξαιρέσει καθ' ὅσον ἀποκαλύπτονται διὰ θαυματουργικῆς δυνάμεως. Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς, καθ' ὃν χρόνον ἦν ἀνθρώπος, δὲν ὠρίζετο ὡς πνευματικὸν ὃν μετὰ τὴν ὑπερύψωσιν ὁμῶς αὐτοῦ ἐν δόξῃ εἶναι γεγραμμένον περὶ αὐτοῦ, «Ὁ Κύριος τὸ Πνεῦμά ἐστι» — αὐτὸς εἶναι ἤδη πανίσχυρος καὶ ἀόρατος ὑπαρξίς. Καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν δὲ τοῦ Εὐαγγελικοῦ τούτου αἰῶνος ὑπόσχεται μεταλλαγὴ φύσεως, κατὰ τὴν ὁμοιότητα τοῦ Κυρίου αὐτῆς. Ὡς εἶναι γεγραμμένον, «ὁμοιοὶ αὐτῷ ἐσόμεθα, ὅτι ὁψόμεθα αὐτὸν καθὼς ἐστιν. Περὶ τῆς Ἐκκλησίας δὲ λέγεται ὅτι τὰ μέλη αὐτῆς εἰσὶ πνευματικοὶ, καθ' ὅσον διατελοῦσιν ἐν ἁρμονίᾳ μετὰ τοῦ Κυρίου, καὶ διακηρύττεται περὶ αὐτῶν ὅτι ἀναγεννῶνται ὑπὸ τοῦ πνεύματος εἰς νέαν φύσιν, εἰς **πνεῦμα -ικὴν οὐσίαν**, μὲ τὴν διαβεβαίωσιν ὅτι οἱ ἀναγεννώμενοι ἤδη ὑπὸ τοῦ πνεύματος, ἐν τῇ ἀναστάσει θέλουσι γεννηθῆ ἔκ τοῦ πνεύματος. Ἡ τοιαύτη ἐκδοχὴ τῆς λέξεως πνεῦμα ἐννοεῖται ὅτι ἀναφέρεται εἰς προσωπικὰ πνευματικὰ ὄντα.— Β'. Κορθ. γ'. 17. Α. Ἰωάν. γ'. 2. Ἰωάν. γ'. 6.

(3) Ἐτέρα τις χρῆσις τῆς λέξεως πνεῦμα εἶναι ἢ ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς γενετικῆς δυνάμεως ἢ γονιμοποιήσεως, ὡς εἰς Γένεσ α'. 2; «Καὶ Πνεῦμα Θεοῦ ἐφέρετο ἐπὶ τῆς ἐπι-

φανείας τῶν ὑδάτων»—δηλαδή, ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ, τὸ μέσον τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ, ἐγονιμοποιεῖ τὰ ὕδατα ἢ κατέστησεν αὐτὰ γόνιμα, καρποφόρα. Ὅμοίως, «Ὑπὸ Πνεύματος ἁγίου φερόμενοι ἐλάλησαν ἀπὸ Θεοῦ ἄνθρωποι» τὸ ἐστι, ἡ ἁγία ἐπιρροή ἢ δύναμις τοῦ Θεοῦ ἐγονιμοποίησε τὴν διάνοιαν αὐτῶν, συντελοῦσα ὥστε νὰ ἐκφέρωσι τοιαύτας σκέψεις, ὁποίας ὁ Θεὸς ἤθελε νὰ ἐκφράσωσι. (Β. Πέτρ. α', 21). Οἱ ἐπιδέξιοι τεχνῖται, ὡσαύτως, τοὺς ὁποίους ὁ Μωϋσῆς ἐξέλεξε νὰ παρασκευάσωσι τὰ κοσμήματα τῆς σκηνῆς, ὑπήχθησαν ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν τῆς θείας δυνάμεως πρὸς ἐνέργειαν καὶ ζωογόνησιν τῶν φυσικῶν αὐτῶν δυνάμεων, χωρὶς νὰ ἐπηρεασθῶσιν καθ' οἷανδήποτε ἡθικὴν ἔννοιαν, ἀκριβῶς ὡς τὰ ὕδατα τῆς μεγάλης ἀβύσσου δὲν ἐπηρεάσθησαν καθ' οἷανδήποτε ἔννοιαν. Οὕτως, εἶναι γεγραμμένον δι:—

«Ὁ Κύριος ἐκάλεσεν ἐξ ὀνόματος Βεσελεήλ..... καὶ ἐνέπλησεν αὐτὸν πνεύματος θείου, σοφίας καὶ συνέσεως, καὶ ἐπιστήμης καὶ πάσης καλλιτεχνίας νὰ ἐπινοῇ ἔντεχνα ἔργα, ὥστε νὰ ἐργάζεται εἰς χρυσίον, καὶ εἰς ἀργύριον καὶ εἰς χαλκόν. Καὶ νὰ γλύφῃ λίθους ἐνθέσεων, καὶ νὰ σκαλίξῃ ξύλα δι' ἐργασίαν διὰ πᾶν ἔντεχνον ἔργον. Καὶ ἔδωκεν εἰς τὴν καρδίαν αὐτοῦ τὸ νὰ διδάσκῃ αὐτὸς καὶ ὁ Ἐλιάβ.... Τούτους ἐνέπλησε συνέσεως καρδίας διὰ νὰ ἐργάζωνται πᾶν ἔργον ἐγχαράκτου καὶ καλλιτέχνου καὶ κεντητοῦ». — Ἐξοδ. λε'. 30—35. κη'. 3. λα. 3, 4.

Ἐπίσης γνωρίζεται ἡμῖν δι. Ἰεχωβὰ ὁ Θεὸς ἔθεσεν ἐπὶ τοῦ Μωϋσέως καὶ τῶν πρεσβυτέρων τοῦ Ἰσραὴλ τὸ Πνεῦμα αὐτοῦ, μετ' εἰδικῆς δυνάμεως καὶ ἐξουσίας νὰ δικάζωσιν ἐπὶ τῶν μεταξὺ τοῦ Ἰσραὴλ διαφορῶν, νὰ τηρῶσι τάξιν, κλπ (Ἀριθ. ισ'. 17, —26). Κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ ἦτο μετὰ τῶν βασιλέων τοῦ Ἰσραὴλ, ἐφ' ὅσον οὗτοι ὑπήκουον εἰς αὐτὸν. Παρατηρήσατε ἐπὶ παραδείγματι τὴν περίπτωσιν τοῦ Σαούλ. (Α'. Σαμ. ια'. 6), καὶ πῶς τὸ Πνεῦμα τοῦτο τῆς σοφίας καὶ κρίσεως, τὸ ἀφορῶν τὴν διακυβέρνησιν τοῦ Ἰσραὴλ, ἀπεσύρθη ἀπὸ τοῦ Σαούλ, καὶ ἐπῆλθεν ἐπὶ τοῦ Δαβίδ, ἡ σύνεσις καὶ φρόνησις τοῦ ὁποίου σημειοῦται εἰδικῶς ἐν τοῖς ἐφεξῆς (Α. Σαμλ. ισι.

13, 14). Μετὰ ταῦτα δὲ, ἀντὶ τοῦ Πνεύματος τῆς σοφίας τοῦ θάρρους, καὶ τῆς πεποιθήσεως αὐτοῦ ὡς δούλου τοῦ Κυρίου, ὁ Σαούλ εἶχε πονηρὸν πνεῦμα, ἢ μᾶλλον κατὰ γράμμα, πνεῦμα μελαγχολίας, ἀθυμίας, ἔλλειψιν θάρρους, ἐν τῇ συναισθήσει ὅτι δὲν ἀνεγνωρίζετο πλέον ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Κυρίου ἐπὶ τοῦ θρόνου. Τὸ πνεῦμα δὲ τοῦτο τῆς ἀθυμίας, τὸ ὁποῖον ᾤθησεν αὐτὸν ἀκολούθως εἰς τοσαύτας συμφοράς, λέγεται ὅτι ἦν παρὰ Κυρίου—πιθανῶς ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ὅτι τοῦτο ἀπέρρευσεν ἐκ τῆς ἀπέναντι αὐτοῦ πολιτείας τοῦ Κυρίου, ἀφαιρέσαντος ἀπὸ τοῦ Σαούλ τὴν ἀναγνωρίσιν αὐτοῦ, τὴν ὑποσφριζούσαν αὐτὸν δυνάμιν Του, καὶ τὴν ὁδηγίαν αὐτοῦ εἰς τὰς ὑποθέσεις τοῦ Ἰσραήλ.

«ΟΥΠΩ ΓΑΡ ΗΝ ΠΝΕΥΜΑ».

Οὐδεμία ὁμως ἐκδήλωσις τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ, πρὸ τῆς πρώτης ἐλεύσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν ἦτο ἀκριβῶς ὁμοία πρὸς τὴν ἐκδήλωσιν καὶ ἐνέργειαν τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ, ἀπὸ τοῦ καιροῦ τοῦ βαπτισματός τοῦ μέχρι τῆς σταυρώσεως αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς Πεντηκοστῆς καὶ ἕως σήμερον—καὶ μέχρις ἀκόμῃ τοῦ τέλους αὐτοῦ τοῦ αἰῶνος τοῦ Εὐαγγελίου, καὶ τῆς συμπληρώσεως τοῦ σταδίου τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν πρώτην ἀνάστασιν. Συμφώνως δὲ πρὸς ταῦτα ἀναγινώσκομεν ὅτι «οὐπω ἦν Πνεῦμα ἅγιον [ἐκτός μόνον ἐπὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ], ὅτι Ἰησοῦς οὐδέπω ἐδοξάσθη» — Ἰωάν. ζ . 39.

Ἡ ἐνέργεια τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ παρόντος αἰῶνος τοῦ Εὐαγγελίου εἶναι ἀσυγκρίτως διάφορος τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ κατὰ προγενεστέρας ἐποχάς. Ἡ διαφορὰ δ' αὕτη ἐκφράζεται διὰ τῶν ὀρισμῶν «Πνεῦμα Υἱοθεσίας», «Πνεῦμα ἁγιωσύνης», «Πνεῦμα τῆς Ἀληθείας» καὶ παρομοίων ἄλλων. Ὡς εἶδομεν ἤδη, μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ Ἀδάμ οὐδεὶς ἐκ τῶν ἀπογόνων αὐτοῦ προσελήφθησαν ὡς υἱοὶ τοῦ Θεοῦ ὁ πρὸ τῆς πρώτης ἐλεύσεως τοῦ Χριστοῦ : ὁ ὑπέρτατος τίτλος ὁ δοδείς εἰς τὸν πατέρα τῶν πιστῶν,

τὸν Ἀβραάμ, ἣν ὁ τοῦ φίλου: « Ἀβραάμ ἐκλήθη φίλος Θεοῦ. » Πλήν, ὡς ὁ Απόστολος Ἰωάννης ἐξηγεῖ, ὅποτε ὁ Λόγος ἐγένετο σὰρξ, παρουσίασεν ἑαυτὸν εἰς τὸν λαὸν αὐτοῦ, τὸν Ἰσραὴλ εἰς ὄσους δὲ ἔλα ον, ἐδέχθησαν, αὐτὸν (τότε καὶ μετὰ ταῦτα) ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν (προνόμιον, εὐκαιρίαν) τέκνα Θεοῦ γενέσθαι διακηρύττει δὲ οὗτοι ἐγεννήθησαν ἐκ Θεοῦ, ἐγεννήθησαν ἐκ τοῦ Πνεύματος, ὡς « τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ Πνεύματος πνεῦμα ἐστι ». — Ἰωάν. α'. 12, 13, γ'. 3—8.

Τὸ ἅγιον Πνεῦμα, λοιπόν, ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ταύτην τῆς λέξεως, ἐγγυᾶται μόνον εἰς τὸν οἶκον τῶν υἱῶν ὁ οἶκος δὲ τῶν υἱῶν ἦν ὄλως ἄγνωστος μέχρι οὗ ὁ Ἀγαπητὸς Υἱὸς ἐφανερώθη ἐν τῇ σαρκὶ καὶ ἀπελύτρωσε τὸν κόσμον, καὶ ἐχορήγησεν εἰς τοὺς ἀποδεχομένους αὐτὸν τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἀπολαύωσιν τὴν υἰοθεσίαν τῶν υἱῶν. (Γαλάτ. δ'. 5. Ἐφεσ. α'. 5). Ἡ τοιαύτη δὲ υἰοθεσία, ὡς ὁ ἀπόστολος γνωρίζει ἡμῖν, ἦν ἀρχικῶς ἡ κληρονομία τοῦ Ἰσραὴλ ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ὑπῆρξεν ἀρκετὸς ἀριθμὸς ἐν τῷ Ἰσραὴλ ἔτοιμος πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ προορισθέντος ἀριθμοῦ τῶν υἰοθετηθησομένων, διὰ τοῦτο, μετὰ τὴν πρόσληψιν τοῦ ὑπολοίπου τοῦ Ἰσραὴλ, « Ὁ Θεὸς ἐπεσκέψατο τὰ ἔθνη, λαβεῖν ἐξ ἐθνῶν λαὸν τῷ ὀνόματι Αὐτοῦ ὅπως γείνωσιν υἱοὶ Θεοῦ, συγκληρονόμοι δὲ Χριστοῦ » τοῦτο δὲ προεγνώσθη καὶ προελέχθη διὰ τῶν προφητῶν. — Ρωμ. θ'. 4, 29—33. Πράξ. ιε'. 14.

Ὑπὸ ποίας ὁμως ἐπόψεις διαφέρει ἡ φανέρωσις τῆς θείας δυνάμεως, ἐπιρροῆς ἢ Πνεύματος κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ παρόντος αἰῶνος, ἀπὸ τὴν φανέρωσιν αὐτοῦ εἰς προγενεστέρους καιρούς; Ὁ Απόστολος Πέτρος ἀπαντᾷ εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην διαβεβαιῶν ἡμᾶς ὅτι οἱ ἅγιοι τῆς παλαιᾶς οἰκονομίας, καίτοι ἐξόχως τιμηθέντες παρὰ Θεοῦ καὶ κινηθέντες ὑπὸ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἐλάλησαν καὶ ἔγραψαν πράγματα τὰ ὁποῖα δὲν ἠνόησαν. Ὁ Θεὸς ἐχρησιμοποίησεν αὐτοὺς ὡς ὑπηρέτας τοῦ ὅπως γράψωσιν πράγματα τὰ ὁποῖα δὲν ἀνῆκον νὰ ἐννοηθῶσι παρ' αὐτῶν, τὰ ὁποῖα ὁμως, ἐν καιρῷ τῷ δέοντι, ἤθελον ἀποκαλυφθῆναι ἡμᾶς, τὸν οἶκον τῶν υἱῶν, διὰ τῆς ἐνεργείας τοῦ ἰδίου ἁγίου Πνεύματος, ἢ τῆς ἁγίας δυνάμεως τοῦ

Θεοῦ ἐπὶ τῶν ἀναγεννωμένων ὑπὸ τοῦ Πνεύματος Του Κατὰ τὸ παρελθὸν ἢ ἐνέργεια τοῦ Πνεύματος ἦν πρωτίστως μηχανικὴ: εἰς ἡμᾶς ἢ ἐνέργεια αὐτοῦ εἶναι κυρίως ἐρμηνευτικὴ καὶ συμπαθητικὴ, ἐρμηνεύουσα καὶ ἐξηγοῦσα ἡμῖν τὸ θεῖον σχέδιον διὰ μέσου τῶν ἀποστόλων καὶ διδασκάλων τῶν εἰδικῶς τιθεμένων ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρόν, πρὸς τὸν σκοπὸν ὅπως οἱ τῆς Ἐκκλησίας γείνωσιν ἱκανοὶ « νὰ καταλάβωσι σὺν πᾶσι τοῖς ἁγίοις τὸ πλάτος καὶ μῆκος καὶ ὕψος καὶ βάθος » τῆς θείας σοφίας καὶ ἀγαθότητος, ὡς αὐταὶ ἐκδηλοῦνται ἐν τῷ θείῳ σχεδίῳ καὶ τῇ ἀποκαλύψει αὐτοῦ. Ὅντως δὲ, ἐκ τῆς γλώσσης τοῦ Ἀποστόλου εἶναι κατὰ δὴλον ὅτι καὶ εἰς τοὺς ἀγγέλους αὐτοὺς ἀκόμη (οἵτινες ἐχρησιμοποιοῦντο κατὰ καιροὺς ὑπὸ τοῦ Κυρίου ὡς τὸ μέσον τῆς μετὰ τῶν προφητῶν συγκοινωνίας, οἱ μεσάζοντες τοῦ ἁγίου Πνεύματος του) δὲν ἐπειράπη νὰ ἐννοήσωσι τί αἱ ἀνακοινώσεις αὐτῶν ἐσήμαινον, παρ' ὅ,τι ἐπειράπη εἰς τοὺς προφήτας, οἵτινες ἔγραψαν τὰς πρὸς τὸ καλὸν ἡμῶν ἀποκαλύψεις. Σημειώσατε δὲ τοὺς λόγους τοῦ Ἀποστόλου: —

« Περὶ ἧς σωτηρίας ἐξεζήτησαν καὶ ἐξερεύνησαν προφηταὶ οἱ περὶ τῆς εἰς ὑμᾶς χάριτος προφητεύσαντες, ἐραυνῶντες εἰς τίνα [καιρὸν] ἢ ποῖον καιρὸν [κατὰ γράμμα ἢ συμβολικόν] ἐδήλου τὸ ἐν αὐτοῖς πνεῦμα Χριστοῦ, προμαρτυρόμενον τὰ εἰς Χριστὸν παθήματα καὶ τὰς μετὰ ταῦτα δόξας οἷς ἀπεκαλύφθη ὅτι οὐχ ἑαυτοῖς ὑμῖν δὲ διηκόνουν αὐτά, ἃ νῦν ἀναγγέλη ἡμῖν διὰ τῷ εὐγγελισαμένῳ ὑμᾶς ἐν πνεύματι ἀγίῳ ἀποσταλέντι ἀπ' οὐρανοῦ, εἰς ἃ ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι παρακύψαι ». — Α'. Πέτρο. α'. 10—12

ΧΑΡΙΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ, ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ, ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΘΕΟΥ.

« Διαιρέσεις χαρισμάτων εἰσὶν, τὸ δὲ αὐτὸ Πνεῦμα, καὶ διαιρέσεις διακονιῶν εἰσὶν, καὶ ὁ αὐτὸς Κύριος, καὶ διαιρέσεις εὐεργετημάτων εἰσὶν ὁ δὲ αὐτὸς Θεός, ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πᾶσιν. Ἐκάστῳ δὲ δίδεται ἢ φανέρωσις Πνεύματος [ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ] πρὸς τὸ συμφέρον ᾧ μὲν γὰρ διὰ

τοῦ Πνεύματος λόγος σοφίας, ἄλλω δὲ λόγος γνώσεως κατὰ τὸ αὐτὸ Πνεῦμα, ἐτέρω πίστις ἐν τῷ αὐτῷ Πνεύματι, ἄλλω δὲ χαρίσματα ἰαμάτων ἐν τῷ ἐνὶ πνεύματι, ἄλλω δὲ ἐνεργήματα δυνάμεων, ἄλλω δὲ προφητεία, ἄλλω δὲ διακρίσεις πνευμάτων, ἐτέρω γένη γλωσσῶν, ἄλλω δὲ ἐρμηνεῖα γλωσσῶν πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ ἐν καὶ τὸ αὐτὸ Πνεῦμα, διαιροῦν ἰδίᾳ ἐκάστῳ καθὼς βούλεται». — Α'. Κορινθ. ιβ'. 4—11.

Ἐνταῦθα ἀπαριθμοῦνται τινὰ τῶν χαρισμάτων τῶν διδομένων ὑπὸ τοῦ Πνεύματος τοῦ ἁγίου εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἀλλὰ δέον νὰ κάμωμεν εὐκρινῆ διάκρισιν μεταξὺ αὐτοῦ τοῦ Πνεύματος τοῦ ἁγίου καὶ τῶν χαρισμάτων ἢ φανερώσεων αὐτῶν, αἵτινα ἐχορηγοῦντο εἰς τὴν ἀρχέγονον Ἐκκλησίαν. Ὡς οἱ τότε Χριστιανοὶ δὲν ἔπρεπε νὰ συμπεράνωσιν ὅτι ἦσαν διάφορα πνεύματα ἐνεργοῦντα εἰς τὰ διάφορα μέλη τῆς Ἐκκλησίας, διότι τὰ εἰς αὐτοὺς διδόμενα χαρίσματα ἦσαν διάφορα, οὕτω δὲν ὤφειλον νὰ συμπεραίνωσιν ὅτι ὁ δίδων τὰ διάφορα αὐτὰ χαρίσματα ἦτο διάφορός τις Κύριος ἢ Διδάσκαλος, ἀλλ' ὅτι πάντα ταῦτα ἔδει νὰ ταυτίζωνται ὡς ἀπορρέοντα ἀπὸ τῆς μιᾶς ἁγίας ἐκείνης ἐπιρροῆς ἢ δυνάμεως, τῆς ἐκχυθείσης ὑπὸ τοῦ ἐνὸς Κυρίου, τοῦ ἀντιπροσώπου τοῦ ἐνὸς ἐπὶ πάντων Θεοῦ, τοῦ Ἰεχωβά, καὶ νὰ ἐξηγῶνται ὡς «**διαιρέσεις διακονιῶν**» ἢ ἐνεργημάτων. Καὶ οὐχὶ μόνον, ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ἐπίκοιλεν οὕτω τὰς διακονίας αὐτοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὥστε, ἐνῶ «**χαοίσματα**» τοῦ ἐνταῦθα μνημονευομένου εἴδους ἦσαν γενικὰ εἰς τὴν ἀρχέγονον Ἐκκλησίαν, ἐπῆλθε μετὰ ταῦτα ἡμέρα, ὡς ὁ Ἀπόστολος ἐξήγησεν ὅτι ἤθελεν ἐπέλθει, ὅποτε αἱ προφητεῖαι κατηργήθησαν, αἱ γλῶσσαι ἔπαυσαν καὶ εἰδικαὶ ἐμπνεύσεις γνώσεων ἐξέλιπον. (Α. Κορθ. ιγ'. 8). Πάντα τὰ χαρίσματα ταῦτα ἦσαν πασιφανῶς ἀναγκαῖα διὰ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τῆς Ἐκκλησίας, εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ νέου αἰῶνος, ἀλλὰ κατέστησαν ὄλως περιττὰ ἀφοῦ ἡ Ἐκκλησία ἐγκαθιδρύθη, καὶ ὁ κανὼν τῶν θεοπνεύστων συγγραμμάτων συνεπληρώθη. Τὰ συγγράμματα λοιπὸν ταῦτα, αἱ Γραφαί, εἶναι ἐπαρκῆ ἵσως, διακηρύττει ὁ Ἀπόστολος, «ἵνα ἄριστος ἦ ὁ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος, καὶ πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐξηρισμέ-